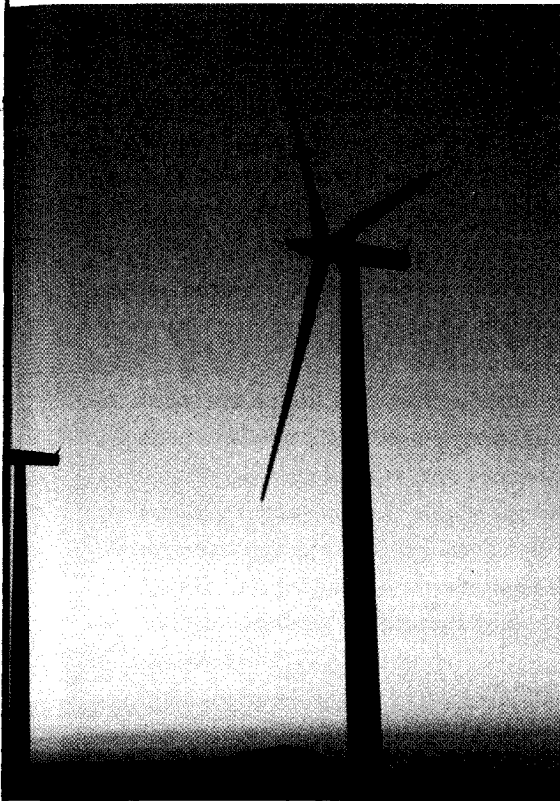

HET
 RAPPORT
 paars
 beleid
 beoordeeld

Balans van vier jaar federaal energiebeleid

| Tom Willems |

Voor een overzicht van het energiebeleid van de laatste jaren zou men er zich bijzonder kort vanaf kunnen maken. De vorige legislatuur was er namelijk nauwelijks sprake van een energiebeleid. Je zou het ook een vorm van *laisser faire* kapitalisme kunnen noemen. Maar dit zou de liberale ministers van Energie, eerst Fientje Moerman en vervolgens Marc Verwilghen, te veel eer aan doen. Nalatigheid is een betere karakterisering van het gevoerde non-beleid. Gevoed door een gebrek aan visie en kennis van de energiesector. Dit artikel heeft bijgevolg veel weg van een memorandum, geschreven in de verloren tijd. Een opsomming van aangekondigde problemen, waar geen antwoord op gegeven werd, niettegenstaande de vele voorstellen vanuit het middenveld.

Grootspraak

Ook de eerste minister kon het niet meer aanzien. Bij de opslorping van Electrabel door Suez en de aangekondigde fusie tussen Suez en *Gaz de France* probeerde hij het laken nog naar zich toe te halen. Maar de invloed die België nog heeft op de besluitvorming van deze internationale energiegroepen is zeer beperkt. De laatste

beleidsverklaring van de premier stond dan ook bol van grootspraak. "Het federaal beleid is geen zinkend schip dat drijvend wordt gehouden, maar het bestuurt met visie en heeft een missie", aldus de premier. "De regering voert bedachtzaam en vastberaden hervormingen door, zoals in de energiesector: eerst concurrentie toelaten, daarna pas de prijzen loslaten."

“

De regering heeft het stuur van onze energiebevoorrading al grotendeels uit handen gegeven.

Schrijnend om vast te stellen dat de kapitein van het schip België meer dan drie moeizame jaren liberalisering van de energiemarkt nodig heeft om tot dit inzicht te komen. We moeten vaststellen dat zijn schip helaas wél stuurloos rond dobert. Meer nog, de regering heeft het stuur van onze energiebevoorrading al grotendeels uit handen gegeven.

Veel groeipijnen in liberalisering energiemarkt

Want het bilan van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt in België is weinig positief. De vrijmaking ging immers gepaard met een daling van de werkgelegenheid in de sector, gecombineerd met een hogere werkdruk. Bovendien bleven de verwachte resultaten uit. Grote industriële klanten hebben nauwelijks keuze buiten de dominante speler. Na het invoeren van een nieuwe heffing ter compensatie van de verminderde gemeente-inkomsten, kunnen de laagspanningsklanten in Vlaanderen nauwelijks nog een prijsvoordeel binnenrijven bij leverancierswissel. Daarbij kwam het systeem ondoorzichtig over en verliep de overschakeling niet altijd vlekkeloos. Bij gebrek aan een ombudsdienst

Tom Willems

is adviseur Milieu, Energie en Duurzame ontwikkeling op de ACV-studiedienst.

het hoofdstuk februari 2007

staan klanten die geconfronteerd werden met verkeerde facturatie of agressieve verkoopspreekwoorden er nog altijd alleen voor. Gelukkig had de minister voor Consumentenzaken wel oog voor de verbruiker: er werd een gedragscode voor de verkoop van elektriciteit en gas opgesteld.

De vorige regering heeft de uitvoering van de liberalisering duidelijk onvoldoende voorbereid. België en vooral Vlaanderen zijn te vlug in de vrijmaking gedoken, zonder eerst de nodige randvoorwaarden te creëren om echte concurrentie in het voordeel van de klant mogelijk te maken. Doordat de gevestigde producent beschikt over afgeschreven nucleaire centrales, met een zeer hoge vaste kost en lage exploitatiekost, beschikt die immers over een belangrijk concurrentievoordeel. De consument die in het verleden heeft bijgedragen tot deze versnelde afschrijving profiteert nu niet van de enorme winsten die de producent maakt. Het ziet er naar uit dat de klant uiteindelijk tweemaal de rekening zal betalen. Onder andere door dit concurrentievoordeel krijgen nieuwkomers op onze markt geen gelijk speelveld.

Nieuwe elektriciteitswet

Bij de omzetting van de elektriciteits- en gasrichtlijn in federale en gewestelijke wetgeving pleitte het ACV voor een sterk gecorrigeerde liberalisering ten voordele van het algemeen belang. Daarvoor hebben we een sterke marktregulator nodig die over de onafhankelijkheid van het netbeheer en de correcte marktwerking dient te waken. De regering had de omzetting van de nieuwe Europese richtlijn inzake de werking van de elektriciteitsmarkt kunnen gebruiken om de regulator voldoende bevoegdheden te geven. Maar het tegendeel is gebeurd: de

bevoegdheden
Regulering va
alsook zijn co
werkbeheer we
de immers een

“

De bevoegdheden van controlemogelijkheid werden ingebonden.

de regering m
lijkheid om de
belang van de

Terug naar o

De theorie van
zich hier in de
het meest te w
een bepaalde
aanwenden on
overtuigen on
hun consumer
bekeken minde
ben bij deze re
dominante spe
markt heeft re
middenveld tot
van weinig re
CREG niet on
omzetting van
en gas. Een du
tieke cultuur te
de schermen w
gesloten met c
rancier. De bel
centen en poli

bevoegdheden van de CREG (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas), alsook zijn controlemogelijkheden op het netwerkbeheer werden ingebonden. De CREG voerde immers een te onafhankelijke koers en wees

De bevoegdheden van de CREG alsook zijn controlemogelijkheden op het netwerkbeheer werden ingebonden.

de regering meermaals op haar verantwoordelijkheid om de markt te laten werken in het belang van de klant.

Terug naar oude politieke cultuur

De theorie van de politieke economie vertaalde zich hier in de realiteit: de ondernemingen die het meest te winnen of te verliezen hebben bij een bepaalde regulering zullen meer middelen aanwenden om de politieke besluitvormers te overtuigen van hun gelijk, dan bijvoorbeeld hun consumenten die individueel en relatief bekeken minder te winnen of te verliezen hebben bij deze regulering. Het lobbywerk van de dominante speler op de Belgische elektriciteitsmarkt heeft resultaat opgeleverd, terwijl het middenveld totaal genegeerd werd. Het getuigt van weinig respect dat zelfs de raad van de CREG niet om advies gevraagd werd bij de omzetting van de richtlijnen voor elektriciteit en gas. Een duidelijk teken dat de oude politieke cultuur terug was van weggeweest. Achter de schermen werden ondoorzichtige akkoorden gesloten met de grote energieproducent/leverancier. De belangenvermenging tussen producenten en politici, waar de voormalige staats-

secretaris van Energie, Olivier Deleuze, een einde aan wou maken, kreeg opnieuw vrij spel.

Zoals bij vele beslissingen waarbij veel geld en/of macht gemoeid is, werden ook hier koppelingen gemaakt. De socialisten hadden het voorontwerp van de elektriciteitswet meerdere weken tegengehouden. Ze eisten dat bij de omzetting tegemoet gekomen zou worden aan afspraken die al gemaakt waren op de bijzondere ministerraad van Gembloux inzake de aansluiting van het windmolenperk op de Thorntonbank in de Noordzee. Ze eisten ook bijkomende ondersteuningsmaatregelen voor deze groene stroomproductie. De liberalen waren hier niet onmiddellijk voor te vinden, aangezien deze financieringsmaatregelen doorerekend zouden worden in de elektriciteitsprijzen van onder andere de ondernemingen. Zij eisten en kregen de toepassing van de plafonnering van de heffingen en de degressieve tarieven voor de industriële stroomgebruikers. Sindsdien moeten grote elektriciteitsgebruikers per kWh minder afstaan ten voordele van de federale bijdrage. Deze laatste dient onder meer om een aantal sociale aspecten van het energiebeleid te financieren zoals het sociaal fonds ten voordele van de OCMW's (die moeten tussenkomen bij de schuldmiddeling van klanten met betalingsproblemen) en de financiering van de sociale tarieven voor elektriciteit en gas. Deze kosten worden nu meer door de kleine afnemers gedragen, terwijl de historische producent winsten maakt zoals nooit tevoren.

Marktwerking: ten voordele van wie?

Het ACV pleitte bij de omzetting van de Europese liberaliseringsrichtlijn voor een sterk

gecorrigeerde marktwerking. Daarvoor moest voldaan worden aan twee voorwaarden. Ten eerste moest de overheid strenge openbare dienstverplichtingen opleggen aan de nieuwe energiebedrijven, zodat een hoog niveau van openbare dienstverlening gewaarborgd bleef. Dit was gelukkig grotendeels geregeld in de wetgeving. Maar zoals het rapport van Welzijnszorg over energiearmoede naar voren bracht, kon de uitwerking op het terrein nog stukken beter. Ten tweede moest de liberalisering in evenwicht gehouden worden door mededinging. De studie van 'London Economics', besteld door de raad van de CREG, over de marktwerking op de Belgische elektriciteitsmarkt, toonde duidelijk aan dat hier het schoentje knelt. De dominante marktpositie van de historische producent vormt de grootste hinderpaal om concurrentie daadwerkelijk mogelijk te maken. Bovendien was de historische producent nog vertegenwoordigd in de aandelenstructuur van het netwerk voor elektriciteit en aardgas. Dit zorgde voor het nodige wantrouwen bij potentiële nieuwkomers op onze energiemarkt. Zij zijn immers aangewezen op de diensten van het netbeheer. Ze wachten nog altijd af om onze markt te betreden. Door de gebrekkige marktstructuur verliep de prijszetting op de Belgische energiemarkt niet correct.

De studie van 'London Economics' heeft na lange debatten uiteindelijk geleid tot een unaniem advies binnen de raad van de CREG: een pakket aan maatregelen dat de mogelijkheden van machtsmisbruik en de toetredingsdrempels voor nieuwkomers moest verminderen. De belangrijkste ingrediënten waren: (1) een herbeschikking van het aandeelhouderschap in het netbeheer als voorwaarde voor strikte onafhan-

kelijkheid en (2) de concentratie in het segment productie aanpakken, door het ter beschikking

“

De uitbreiding van de interconnectiecapaciteit met de buurlanden was volgens het rapport van 'London Economics' ruimschoots onvoldoende om aan het probleem van marktdominantie tegemoet te komen.

stellen van een aanzienlijke hoeveelheid productiecapaciteit voor andere marktactoren. De uitbreiding van de interconnectiecapaciteit met de buurlanden was volgens het rapport ruimschoots onvoldoende om aan het probleem van marktdominantie tegemoet te komen.

De studie van 'London Economics' werd op vraag van de raad van de CREG opgevolgd door een tweede studie. Aan 'Frontier Economics' werd gevraagd te onderzoeken hoe groot de *capacity release* zou moeten zijn om uit te groeien tot een druk op de prijzen op de Belgische markt. Het antwoord was niet voor interpretatie vatbaar: de historische producent zou om en bij de 7.000 megawatt van zijn productiecapaciteit ter beschikking moeten stellen van andere marktactoren. En wat deed de minister? Een programma van 1.200 megawatt veiling van virtuele productiecapaciteit werd gespreid over een periode van twee jaar. Effect op de marktwerking: nihil, zoals experts bij voorbaat al hadden voorspeld. Maar intussen werd de indruk gewekt dat de regering bezig was. Ook de installatie van een Belgische elektriciteitsbeurs, een noodzakelijk instrument om vraag en aanbod in evenwicht te brengen, brengt weinig soelaas zolang het aanbod door marktdominantie beïnvloed wordt of kan worden.

Van wanbeleid slecht investeringsk

Op de West-Europese markt geldt de laatste als voor de markt een gas- of elektriciteitscentrale. Door doorrekening van de (gratis gekregen) groothandelsprijs sterk gestegen. winst voor de producenten geschreven kerne hier zelf geen verlies in het vakjargo oplopende winst per jaar) worden landse hoofdkapitaal gebruikt om op Suez wil immer de buurlanden.

Nieuwe spelers markt te betreffen niche-activiteit betekenisvol met ze aangewezen de Belgische markt door Suez. Bovendien met beperkte Belgische markt aankopen bij belangrijkste cc

Onder de huidige

Van wanbeleid tot slecht investeringsklimaat

Op de West-Europese energiemarkt geldt de prijszetting van de laatst ingezette centrale als richtwaarde voor de marktprijs. Die is een gas- of een steenkoolcentrale. Door de stijgende gasprijzen en de doorrekening van de (opportuniteits)kosten van (gratis gekregen) CO2-emissierechten is de groothandelsprijs op de West-Europese markt sterk gestegen. Deze situatie creëert een extra winst voor de producent die beschikt over afgeschreven kerncentrales. Aangezien de producent hier zelf geen verdienste aan heeft, spreekt men in het vakjargon van een *windfall profit*. Deze oplopende winsten (tot een paar miljard euro per jaar) worden doorgesluisd naar het buitenlandse hoofdkwartier. Ze worden nauwelijks gebruikt om opnieuw in België te investeren. Suez wil immers zijn marktaandeel vergroten in de buurlanden.

Nieuwe spelers wachten nog altijd af om onze markt te betreden, tenzij in de (groeïende) niche-activiteit van groene energie. Als zij een betekenisvol marktaandeel willen krijgen, zijn ze aangewezen op moderne gascentrales. Maar de Belgische gasmarkt wordt ook gecontroleerd door Suez. Bovendien zal een nieuwe leverancier met beperkte productiecapaciteit voor de Belgische markt in geval van nood moeten aankopen bij de historische producent, zijn belangrijkste concurrent.

Onder de huidige marktstructuur worden nieuwe

“

Nieuwe oplopende winsten worden nauwelijks gebruikt om opnieuw in België te investeren. Suez wil immers zijn marktaandeel vergroten in de buurlanden.

investeringen dus uitgesteld. België importeert ondertussen ongeveer 10% van zijn elektriciteit uit het buitenland. Het wanbeleid dat aan de basis ligt van dit slechte investeringsklimaat komt sommige politici goed uit om de eerste fase van de

geleidelijke uitstap uit de kernenergie (in 2015 zouden Doel 1 en 2 en Tihange 1, samen goed voor 1.700 megawatt, gesloten worden) als onrealistisch te bestempelen.

Kroniek van een aangekondigde overname

De grote winstmarges die Electrabel realiseerde werden dus grotendeels doorgesluisd naar meerderheidsaandeelhouder Suez. De minister van Energie keek toe hoe Suez zijn aandeel in Distrigas en Fluxys verhoogde tot boven de 50%. Tot het onvermijdelijke gebeurde: Electrabel werd volledig opgeslorpt door Suez. De *pax electrica* die Verhofstadt nog uit de brand redde, was minder dan een vodge papier. Een serie loze beloften waaraan nog altijd niet voldaan is. En grote onzekerheid over het beheer van de nucleaire provisies, bestemd voor de ontmanteling van de centrales en de toekomstige opslag van het radioactieve afval.

Zoals Electrabel aantrekkelijk was voor Suez, is Suez nu zelf aantrekkelijk voor buitenlandse overnames. Om zich hiertegen te wapenen, werd de fusie met *Gaz de France* aangekondigd. De Franse regering schaarde zich achter dit 'nationaal belang'. Als de aangekondigde fusie onverhinderd zou doorgaan, zou de zeer gerin-

ge concurrentie op de Belgische energiemarkt volledig tenietgedaan worden. Bovendien zou de Franse regering, als grootste aandeelhouder van de nieuwe constructie, het investeringsbeleid ten voordele van de eigen energiebevoorrading en werkgelegenheid kunnen bepalen.

Waarde van *pax electrica* bis

Gedreven door scoringsdrang kwam eerste minister Verhofstadt bij de beleidsverklaring met de *pax electrica* bis aandragen. Hij wou de indruk wekken dat de regering nog alles onder controle had. Maar juist daardoor had de premier zich in een zwakke onderhandelingspositie gewrongen. Het eigenaardige aan de *pax electrica* is dat het een eenzijdig ondertekend document is. Het bestaat uit een aantal toezeggingen van Suez aan de Belgische regering, nodig om de aangekondigde fusie door Europa goedgekeurd te krijgen. Deze tegemoetkomingen zijn niet onvoorwaardelijk: ze zijn gekoppeld aan de belofte van de premier om geen nieuwe fiscale lasten op te leggen aan nucleaire installaties. De schrik zat er blijkbaar goed in bij Suez. Eén van de regeringspartners, de S.P.A., haalde immers regelmatig het nieuws met het voorstel van een mottenballentaks. Die zou enkel van toepassing worden op afgeschreven kerncentrales en zou een deel van de megawinst van Electrabel afromen.

Ondertussen bestaat nog de grootste onduidelijkheid over de toekomst van de aangekondigde fusie. Die zou slechts kunnen doorgaan mits

privatisering van *Gaz de France* en dat stuitte op enorm veel verzet in Frankrijk. Ook dwong het Franse gerechtshof de fusie uit te stellen tot na de datum van de volledige vrijmaking van de Franse energiemarkt: 30 juni 2007. De presidentsverkiezingen bij onze zuiderburen kunnen nog roet in het eten gooien. Want de privatisering van *GdF* is één van de twistpunten waarover het debat tussen de kandidaten gevoerd wordt.

Ook Europa houdt een oog in het zeil. De Europese commissaris voor Mededinging, Neelie Kroes, is van plan de kwakkelende vordering op de energiemarkten hard aan te pakken. Vraag blijft of ze voldoende macht heeft om de nationale monopolies, die nog gedoogd en zelfs beschermd worden in vele lidstaten, te doorbreken. Voor België eiste Kroes al toegevingen om de gasmarkt vrij te maken. Suez zou Distrigas van de hand moeten doen.

Ook Europa houdt een oog in het zeil. De Europese commissaris voor mededinging, Neelie Kroes, is van plan de kwakkelende vordering op de energiemarkten hard aan te pakken.

Hub met aardgas

Het beheer van de LNG-terminal in Zeebrugge en het transport van aardgas valt nog altijd onder het beheer van Fluxys, waar Suez

meerderheidsaandeelhouder is. Volgens de aankondiging van de *pax electrica* zouden deze activiteiten verdeeld worden onder twee vennootschappen. Het meest strategische onderdeel, de LNG-terminal van Zeebrugge en het beheer van de gashub, blijft uiteraard onder de hoede van Suez (met 60% van het aandeelhouderschap). In het transport van gas zou Suez aandelen afstaan aan de financieringsinter-

communale contracten n gas, waarva Europa betw worden. Een van deze cor vertrouwelijk Dit zou een r de toekomst aardgas. Opi gewenst. Bu van bestuur een verhogi genieten var van de geme

De splitsing zaak voor d loskoppelen beheer nadel liteit van het te betreuren publieke cor vloeibare aar

Onrechtva

Om marktw mogelijk te grote speler nucleaire pr komen van S deze capacite de prijs die voor een lar meer dan ee de Belgische wezen is op landse speler

communale Publigas. Ook een aantal risicovolle contracten met betrekking tot de doorvoer van gas, waarvan de legaliteit nog altijd door Europa betwist wordt, zou hieronder gebracht worden. Een studie over de waarde(loosheid) van deze contracten wordt onder het mom van vertrouwelijkheid echter niet publiek gemaakt. Dit zou een nadelige invloed kunnen hebben op de toekomstige tarieven voor het transport van aardgas. Opnieuw zijn hier geen pottenkijkers gewenst. Burgemeesters die zetelen in de raden van bestuur van Publigas en Fluxys zouden via een verhoging van het transporttarief kunnen genieten van een hoger dividend ten voordele van de gemeenten.

De splitsing van Fluxys is bijgevolg geen goede zaak voor de consument. Bovendien kan het loskoppelen van LNG-activiteiten van het netbeheer nadelige gevolgen hebben voor de stabiliteit van het transportnet voor aardgas. Het valt te betreuren dat de regering niet in staat was de publieke controle over de *stockage* van het vloeibare aardgas in Zeebrugge te verhogen.

Onrechtvaardigheid blijft

Om marktwerking op de elektriciteitssector mogelijk te maken, rekent de regering op drie grote spelers. In totaal zou 800 megawatt nucleaire productiecapaciteit ter beschikking komen van SPE. Naar verluidt zou de prijs voor deze capaciteitsoverdracht overeenkomen met de prijs die een grote afnemer (BASF) betaalt voor een langetermijncontract. Het is dus niet meer dan een overlevingspakket voor de tweede Belgische producent die tot hertoe aangevoerd is op gascentrales. Een derde buitenlandse speler wordt nog gezocht om een nucleaire

swap (uitwisseling van productiecapaciteit) van een paar duizend megawatt te realiseren.

De maatregelen voor de elektriciteitssector lijken een stap in de goede richting. Maar het vrijgestelde volume is nog ruimschoots onvoldoende

“

De enige die geen spreekrecht krijgt in het verhaal is de kleine klant: niet in staat de complexiteit van het verhaal te volgen en niet bij machte iets te ondernemen.

om een significante prijsdaling te kunnen bewerkstelligen. Als dit een ruiloperatie wordt aan marktwaarde, creëert men wel wat markttoegang voor een paar spelers, maar geen directe voordelen voor de klant. En de kassa van Suez zal blijven rinkelen met het geld van de Belgische consument. Want de enige die geen spreekrecht krijgt in dit verhaal is de kleine klant: niet in staat de complexiteit van het verhaal te volgen en niet bij machte iets te ondernemen. En zo blijft de onrechtvaardigheid bestaan, dat de klanten die bijgedragen hebben tot de versnelde afschrijving van centrales nu niet genieten van dit voordeel. Enkel de combinatie van de volgende maatregelen kan hier soelaas brengen: (1) de veiling van om en bij de 5.000 megawatt van de productiecapaciteit aan marktwaarde; (2) de invoering van een taks op afgeschreven centrales en (3) een maximumprijs op elektriciteit juist boven het niveau van de marktprijs, om te verhinderen dat de taks door gerekend wordt naar de klant. De inkomsten van de taks kan men gebruiken om de tarieven voor distributie en transport te laten dalen of ter financiering van investeringen voor rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie. Want

België loopt al ver achter op het pad naar zijn Kyoto-doelstelling. Waarop wacht de minister?

Sociale tarieven niet meer sociaal

Mensen met een laag inkomen hebben recht op een lager tarief voor hun verbruik van elektriciteit en gas. Dit sociaal tarief is eenvormig voor heel België. Sinds de liberalisering van de energiemarkt en ten gevolge van de verschillende reglementering in de gewesten is het sociaal tarief niet altijd (afhankelijk van de intercommunale waar men afneemt) het laagste op de markt. Dit was in tegenstrijd met de oorspronkelijke bedoeling. Een aanpassing van de regeling drong zich op. Na klacht van Test Aankoop gelast de minister van Energie de CREG om de mogelijkheden voor een nieuwe regeling te onderzoeken. Er werd uiteindelijk een ontwerp van ministerieel besluit uitgewerkt dat de hoogte van het sociaal tarief berekent, zodat het opnieuw overal onder de marktprijs zou komen te liggen. Tegelijkertijd wil de regering de automatische koppeling doorvoeren, via gegevensuitwisseling met de kruispuntbank. Een initiatief dat ten volle onze steun geniet, alleen duurt het allemaal wat lang. Het staat al vast dat deze noodzakelijke aanpassing niet binnen deze legislatuur in orde raakt.

Petroleumrijzen pieken

De olieprijs waren in 2005 bezig aan een steile opmars. De voornaamste oorzaken zijn de groeiende vraag naar olie van China, de instabiliteit in het Midden-Oosten en de verwoestende kracht van de orkanen op de olieplatforms in de Golf van Mexico. Dit zijn deels oorzaken van structurele aard. De samenleving

zal zich ook voor de toekomst moeten voorbereiden op hoge olieprijs.

Via de BTW op energieproducten en het cliquetsysteem voor de accijnzen op autobrandstoffen kreeg de overheid een aantal meerinkomsten uit de levering van energie. Daartegenover zorgden stijgende energieprijzen voor een hogere inflatie, wat op haar beurt de overheidsinkomsten negatief beïnvloedde. Met de winter voor de deur én de hoge energieprijzen keurde de federale regering eind 2005 een eenmalige BTW-aftrek goed op stookolie. Een populaire maatregel, maar komt dit eenmalige cadeau tegemoet aan de uitdagingen waar de samenleving voor staat? Steeds meer mensen leven in armoede, zijn slecht gehuisvest en kunnen hun energierekening niet meer betalen. En heeft België geen internationaal akkoord ondertekend met het engagement de CO₂-uitstoot terug te dringen? Vergelijkende studies tonen aan dat onze huizen slechter geïsoleerd zijn dan in de omliggende landen. Bovendien zijn er al heel wat nieuwe technologieën beschikbaar die het energiegebruik in de woningen drastisch kunnen beperken. Probleem is dat de marktintroductie van heel wat van deze technologieën moeizaam verloopt. De fiscale aftrekbaarheid werd opgetrokken, maar komt te laat terug in de portemonnee om de meerderheid van de mensen over de streep te trekken. Zij hebben veeleer nood aan goedkope leningen om tot actie over te gaan.

“

Probleem is dat de marktintroductie van heel wat energiebesparende technologieën moeizaam verloopt.

Gelukkij
fonds. I
gingen,
maxima
ranciers
delijkse
lijk te
goede k
men. M
hebben
maken
gende v
sociaal
moeten
petroleu
tegenst
fraaie
fraaie Fi
nog alti
bijdrage
ment.

België getikt

Het twe
emissie
industri
centen
moet v
industri
dragen
ling, wa
uitgege
tenland
de flexil
ook he
van Bel
ten spij

Gelukkig bestond er al een sociaal stookoliefonds. Naar aanleiding van de laatste prijsstijgingen, en met de winter voor de deur, werd de maximale tussenkomst opgetrokken. Alle leveranciers werden verplicht een gespreide maandelijke betaling van de stookoliefactuur mogelijk te maken. Allemaal maatregelen die ten goede komen van de klant met een laag inkomen. Maar terwijl steeds meer mensen moeite hebben om hun energiefactuur te betalen, maken de petroleummaatschappijen bij stijgende wereldmarktprijzen enorme winsten. Het sociaal stookoliefonds zou daarom gefinancierd moeten worden door de petroleumsector. Maar niet tegenstaande het minder fraaie bochtenwerk van fraaie Freya, wordt dit fonds nog altijd gefinancierd door bijdragen van de consument.

België op de vingers getikt

Het tweede toewijzingsplan emissierechten, dat de uitstoot voor de grote industriële vervuilers en de elektriciteitsproducenten vastlegt voor de periode 2008-2012, moet volgens Europa bijgestuurd worden. De industrie kan volgens de Commissie méér bijdragen aan het halen van de Kyoto-doelstelling, waardoor er minder overheidsgeld moet uitgegeven worden voor de aankoop van buitenlandse emissierechten via het systeem van de flexibele mechanismen. De Commissie stelde ook heel wat vragen bij het mobiliteitsbeleid van België en de gewesten. Alle mooie plannen ten spijt, ziet het er niet naar uit dat ons land

de groei in het transport over de weg onder controle krijgt. Meer ingrijpende maatregelen zullen waarschijnlijk nodig zijn.

Door de te ruime bedeling van emissierechten aan de industrie zou België de werking van het Europese systeem van verhandelbare emissierechten ondermijnen. Zolang de prijs van een CO2-emissierecht laag blijft, worden bedrijven immers niet aangespoord tot nieuwe investeringen in energie-efficiëntie. Daarmee stimuleer je niet de technologische innovatie. De Commissie legt de industrie dus doelstellingen op waartoe

“

De Europese Commissie legt de industrie dus doelstellingen op waartoe de gewestelijke overheden de moed niet hadden. De industrie zal meer moeten investeren ten voordele van de slagkracht van de eigen vestiging.

de gewestelijke overheden de moed niet hadden. De industrie zal meer moeten investeren ten voordele van de slagkracht van de eigen vestiging. Hierdoor kunnen trouwens kansen gecreëerd worden voor meer werkgelegenheid.

De opmerkingen van de Europese Commissie komen grotendeels overeen met de kritiek van de vakbonden op de verdeling van emissierechten. De toewijzing gebeurde immers op basis van afgesloten energieconvenants tussen de gewestelijke overheid en de industrie. En, zoals reeds aangehaald in een vroeger artikel in dit tijdschrift (juni 2006, 'Vlaamse wereldtoppen omsluiert door mist'), verloopt de werking van deze convenants allesbehalve doorzichtig.

Middenveld toch nog gehoord

De federale minister voor Leefmilieu, Bruno

Tobback, vroeg de werkgevers, de vakbonden, de milieu- en de Noord-Zuidbeweging advies over de Belgische *flex mex*-strategie. België is immers van plan een aantal bijkomende emissierechten te verwerven via projecten die CO2 besparen in het buitenland. Het comité van experts vond het belangrijk dat de projectvoorstellen beantwoordden aan een set van duurzaamheidscriteria en dat ook de minst ontwikkelde landen aan bod kwamen. Bovendien eiste men dat de basisconventies van de Internationale Arbeidsorganisatie werden nageleefd op het projectniveau. Dit betekent dat de projectontwikkelaar vrije werknemersvertegenwoordiging zou moeten toelaten op de werkvloer en dat hij met deze afgevaardigden in overleg zou treden over loon- en arbeidsvoorwaarden. De Belgische vakbonden zouden via hun internationaal netwerk een oogje in het zeil houden.

Op naar volgende legislatuur

Het lijstje onafgewerkte taken voor de volgende regering is nog lang en energie wordt binnen een internationale context steeds meer van strategisch belang. Enerzijds is de tegenstelling tussen de eindigheid van fossiele brandstoffen en de groeiende vraag naar deze energieproducten niet houdbaar. Anderzijds groeit bij de mensen het bewustzijn dat klimaatverandering een ernstig probleem wordt, misschien al voelbaar voor ons, maar zeker voor onze nakomelingen. Ook de ongelijkheid tussen wie toegang heeft tot energiediensten en wie niet, groeit met de dag. Dit leidt tot sociale spanningen, zowel op het lokale als op het internationale toneel.

het hoofdstuk februari 2007

“

Graag een volgende regering die de hoogdringendheid van een nieuw energiebeleid inziet en haar verantwoordelijkheid opneemt voor ecologische duurzaamheid, ook in haar communicatie naar de kiezers.

Met het naderen van de eerste datum van de kernuitstap wordt de tegenstelling tussen pro en contra weer op de spits gedreven. De studie over de energiebevoorrading van België tot 2030, besteld door minister Verwilghen, is niet in staat deze controverses te overbruggen. Integendeel, vanwege de eenzijdige benadering gooit de 'commissie 2030' nog wat olie op het vuur. Deze symbolische strijd zal onvermijdelijk een thema worden voor de komende federale verkiezingen en misschien de aandacht te veel afleiden van de werkelijke uitdaging voor de toekomst. Want, met of zonder tijdelijk gebruik van kernenergie, blijft de echte uitdaging voor de toekomst dezelfde: door technologische innovatie en gedragsverandering een overgang van ons energiesysteem bewerkstelligen richting ecologische duurzaamheid. Dit betekent dat de milieudruk ten gevolge van onze consumptiepatronen op termijn met een factor 10 moet dalen. Dit betekent ook dat België (maar ook Europa) een forse inhaalbeweging moet maken voor de toepassingen van rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie. Er is helaas geen alternatief. Graag een volgende regering die de hoogdringendheid hiervan inziet en hiervoor haar verantwoordelijkheid opneemt, ook in haar communicatie naar de kiezers.

Tweeho maar jol

Wat pr
over het
van 200.0
de federa
zeker in
misschien
over onze
ring zet z
catie, pos
Daarover

Wat we r
bij de ov
duizender
gingen m